

Choose a Proper Path to Torah: מיציאת מצרים לקבלת התורה

1) שמות – פרק ג, פסוק יב

וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה לָּךְ הָאוֹת, כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ: **בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה.**

2) רש"י (שם)

...וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים.

יציאת מצרים = נעשה ונשמע

3) מסכת ברכות דף כח:

ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו רבינו למדנו **אורחות חיים** ונזכה בהן לחיי העולם הבא...

4) פרקי אבות – פרק ד, משנה טז

רבי יעקב אומר, העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא. **התקן עצמך בפרוודור, כדי שתכנס לטורקלין.**

5) בראשית – פרק יח, פסוק יט

כִּי יִדְעִיתוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְוָה אֶת בְּנֵיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו, וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ד', לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא ד' עַל אֲבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר דָּבַר עָלָיו.

6) בראשית – פרק כח, פסוק כ

וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר: אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי, וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ, וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ.

7) בראשית רבה – פרשת ע, אות ד

רבנן פתרין לה בכל עניינא, "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך", **מעבודת כוכבים, מגילוי עריות, משפיכות דמים, מלשון הרע; אין דרך אלא עבודת כוכבים... ואין דרך אלא גילוי עריות... ואין דרך אלא שפיכות דמים... ואין דרך אלא לשון הרע...**

8) תהלים – פרק כה, פסוקים ח-ט; פסוק יב

טוֹב וַיֵּשֶׁר ד'; עַל כֵּן יוֹרָה חֲטָאִים בְּדֶרֶךְ. יְדֶרֶךְ עֲגוּנִים, בְּמִשְׁפָּט; וַיִּלְמַד עֲגוּנִים דְרָכּוֹ. מִי זֶה הָאִישׁ יִרְא ד' יוֹרְנוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחַר.

9) תהלים – פרק קיט, פסוקים כז-לג

כז דְרָךְ פִּקּוּדֵיךָ הִבִּינְנִי; וְאֲשִׁיחָה, בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ. כח דָּלַפָּה נִפְשִׁי, מִתּוֹגָה; קִיִּמְנִי, כְּדִבְרֶךָ. כט דְרָךְ שִׁקָּר, הִסַּר מִמֶּנִּי; וְתוֹרַתְךָ חֲנִנִי. ל דְרָךְ אֲמוּנָה בְּחַרְתִּי; מִשְׁפָּטֶיךָ שׁוֹיִתִּי. לא דְבִקְתִּי בְּעֵדוֹתֶיךָ; ד' אֶל-תִּבְיָשְׁנִי. לב דְרָךְ מִצּוֹתֶיךָ אֲרוּץ: כִּי תִרְחִיב לִבִּי. לג הוֹרְנִי ד' דְרָךְ חֲקִיד; וְאַצְרְנָה עֲקֵב.

10) פרקי אבות, פרק ד, משנה ב

כֵּן עֲזָאִי אוֹמֵר, הוֹי רַץ לְמַצָּה קֵלָה כְּבַחְמוּרָה, וּבוֹרַח מִן הָעֵבְרָה. שְׂמַצָּה גוֹרְרַת מַצָּה, וְעֵבְרָה גוֹרְרַת עֵבְרָה. שְׂשֹׁכֵר מַצָּה, מַצָּה. וְשֹׁכֵר עֵבְרָה, עֵבְרָה:

(11) רבינו יונה (שם)

...כי הקב"ה לא נתן ביד האדם הרע והטוב אך הבחירה לבד כמו שנא' "ובחרת בחיים" (דברים ל, יט). ואחר שבחר לו הדרך האחת, אם בטובה הולך וה' עמו, וכי יעשה מצוה אחת מסייעת אותו לעשות מצוה אחרת, כי בפני עצמו אין לו יכולת גם להטיב. ועל זה נאמר ששכר מצוה מצוה, ושכר עבירה עבירה... ואם בחר את המות ואת הרע ועשה עבירה אחת הקב"ה מתרחק ממנו ומניחו, ומוסר אותו ביד טבעו הרע, וזהו הפרי היוצא מן העבירה שמניחין אותו לעשות אחרת ואין בידו יכולת לסור מן הדרך ההיא, כי לא לאדם דרכו בשכר בחר לו הדרך.

(12) מסכת שבת דף קד.

בא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו

(13) מסכת מכות דף י:

ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר: מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.

(14) דעת תורה – פרשת בא, עמ' קיט (ר' ירוחם הלוי ליוואוויץ זצ"ל) [1873-1936]

בה מוליכין אותו" (מכות י:) – לא בדרך שאדם הולך, כי אינו הולך כלל לבדו, רק כשהוא "רוצה לילך" הוא לבדו והוא עצמו, ואין לאדם יותר מלבד מה שהוא "רוצה", "כי הקב"ה לא נתן ביד האדם הטוב והרע כי אם הבחירה לבד". הוא אמרם (מנחות כט:) "וליעיל בהך לא מסתייעא

(15) תהלים – פרק א, פסוק א

אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים; וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמַד, וּבְמוֹשֵׁב לִצִּים, לֹא יָשָׁב.

(16) מסילת ישרים – פרק א

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

(17) דעת תורה – פרשת כי תשא, עמ' רפז

כי האבות הקדושים, שהיו תמיד בחצרות ה', הם אמנם בחצרות אלקינו יפריחו, בלי כל סעד, וללא זיקה למורה דרך, כי הם עם ה' היו תמיד. אבל מי שהוא מרחוק מחצר המלך, ובהיות עיקר התכלית להגיע לחצר המלך, הנה ראשית חכמת זה האיש הוא למצוא את הדרך, את הכביש המוביל אותו אל חצר המלך, כי יודע היטב שבלי דרך לא יפסיע אף פסיעה אחת, כי

(18) דברים – פרק כה, פסוקים יז-יח

יז זְכוּר, אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלְק, בְּדֶרֶךְ, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם. יח אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ, וַיִּזְנַב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אֲחֵרֶיךָ וְאֶתְּה עֲנָף וַיִּגַע; וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים.

19) שמות (כי תשא) – פרק לב, פסוקים ז-ח

(ז) וַיְדַבֵּר ד' אֶל מֹשֶׁה: לָךְ רַד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ, אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. (ח) סָרוּ מִהָר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם, עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֹּכָה; וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ, וַיֹּאמְרוּ, אֵלֶּה אֱלֹהֵי אֲלֶקִיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.

20) ספר החינוך – מצוה שו [מצות ספירת העומר]

...ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא. וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן...

21) טור - אורח חיים סימן תיז

ושמעתי מאחי הר"י טעם לדבר לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות פסח כנגד אברהם דכתיב (בראשית יח) "לושי ועשי עוגות" ופסח היה, שבועות כנגד יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק, סוכות כנגד יעקב דכתיב (בראשית לד) "ולמקנהו עשה סוכות"...

22) בראשית (נח) – פרק יא, פסוקים לא-לב

לא וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אֲבָרָם בְּנוֹ, וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן בֶּן בְּנוֹ, וְאֶת שָׂרִי כַלְתּוֹ אִשְׁתֵּי אֲבָרָם בְּנוֹ; וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׁדִּים, לָלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ עַד-חָרָן, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. לֵב וַיְהִי יָמֵי-תָרַח, חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַתִּים שָׁנָה; וַיָּמָת תָּרַח בְּחָרָן.

23) בראשית (לך לך) – פרק יב, פסוק ה

וַיִּקַּח אֲבָרָם אֶת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו, וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ, וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן; וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן.

24) חפץ חיים על התורה – פרשת לך לך, עמ' נג-נד

אאע"ה, מכיון שהי' בדעתו ללכת ארצה כנען, בא לארץ כנען. ואצל תרח כתיב בפרשה הקודמת (י"א ל"א) ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבואו עד חרן וישבו שם. וללמדך, שעל האדם ללכת בדרכי אברהם אבינו, ואם מקבל ע"ע ללכת ארצה כנען, מוכרח הוא לבוא להתם, ולא לשנות מהלכו, או להשאר באמצע הדרך. א.

25) בית אהרן – פרשת ויצא¹ (ר' אהרן מקארלין זי"ע)

<p>אמר שלא יהי' לבן חלוק על המקום כי לא המקום גורם ח"ו איזו מניעה לעבודתו יתב', כי כיון שהכל מאתו יתב', ורצון השי"ת הוא שיהי' האדם כעת במקום הזה, מסתמא גלוי לפניו יתב' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו יתב', רק המניעה הוא מצד האדם, לכך אמר המדרש שלא יהי' לבן חלוק על המקום שהוא שם. (כ"א ט' ויצא):</p>	<p>עב) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, איתא במדרש וכן פירש"י שלא יהי' לבן חלוק על המקום, ואומרים בשם הרב הקדוש ר' שלמה קארלינער זצוק"ל, הפי' אשר בכל מקום שהוא, יעבוד את הש"י, כי יש בני אדם כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת, אומרים שהמקום גורם, כי אם הי' באיזה מקום אחר בוודאי הי' עובד להשי"ת, ע"י זה אמר המדרש שחלילה לומר כן, לזה</p>
---	--

26) דברים (ואתחנן) – פרק ד, פסוק כט (ע"פ זרע קודש² – פרשת ואתחנן)
וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ד' אֱלֹקֵיךָ, וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרָשׁוּנוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ.

27) מסכת שבת דף פח. (ע"פ ספר מסילות בלבבם – עמ' שכה³)
"ויתצבו בתחתית ההר" (שמות יט, יז) א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם.

28) תהלים – פרק קו, פסוק ב
וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם; בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכַל עֵשֶׂב.

29) פרקי אבות – פרק ב, משנה א
רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם...

² ר' נפתלי צבי הורוויץ מראפשיץ זי"ע [1760-1827]
³ ר' בנימין אייזענברגר שליט"א, רב דקהל היכל התפלה